

2. olvasólecke: A kutatási tevékenységet befolyásoló további tényezők

2.1. Kutatási cél:

A **harmadik tényező** mely befolyásolja témaválasztásunkat a cél (III.), vagyis mit kívánunk elérni kutatási tevékenységünkkel. Célunk lehet ugyanis:¹

2.1.1. Leírás, vagyis események, történések, folyamatok bemutatása: Foglalkozhatunk **egy konkrét eseménnyel**: például a Tour de France² első szakaszán történésekkel: az adott szakaszon mennyi néző volt, hogyan viselkedtek, voltak-e transzparensaik, ezek között voltak-e politikát érintő jelszavak, mondatok.

Fotó: A Bordeaux-ban végződő szakaszt a svájci Charles Laeser nyerte meg³

Vizsgálhatjuk azt is, hogy a Tour de France **három hete alatt** hogyan jelentek meg az előbb leírt tényezők.

Fotó: Natnael Berhane⁴

¹ MAJOROS PÁL: *A kutatómódszertan alapjai*. Perfekt Kiadó. Budapest, 2004. 18. p.

² A Tour de France a világ legnagyobb és legjelentősebb kerékpáros körversenye. További részletek L. *Képeken az első Tour de France*. Múltkor, történelmi magazin. (2015. július 1.) Letölthető: <https://mult-kor.hu/kepeken-az-első-tour-de-france-20150701?pldx=1> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 7.) és a Tour de France hivatalos elektronikus oldala: <https://www.letour.fr/en/> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 7.)

³ A fotó forrása: Múltkor, történelmi magazin. (2015. július 1.) Letölthető: <https://mult-kor.hu/kepeken-az-első-tour-de-france-20150701?pldx=1> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 7.)

⁴ A fotó forrása: A Deutsche Welle hivatalos oldala: Letölthető: <https://www.dw.com/en/tour-de-france-2019-where-do-the-riders-come-from/a-49571219> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 7.)

Ahogy azt is vizsgálhatjuk, hogy 1903 óta fedezhetünk-e fel visszatérő tényezőket az adott évi versenyeken: állapíthatunk-e meg egyfajta **tendenciát**, ami csak és kizárólag ehhez a sporteseményhez köthető: **Ilyen tendencia lehet annak vizsgálata, a verseny kezdete óta mennyi nem európai versenyző hajtotta végig a háromhetes versenyt.**

2.1.2. Magyarázat: **ok-okozati összefüggések feltárására** is törekedhetünk, vizsgálva azt, **miért következett be** az adott esemény, történés vagy folyamat.

2.1.3. Javaslat tétele: ötletet adhatunk egy **probléma megoldására**. Ez jelentheti azt, hogy kutatási tevékenységünk során olyan további kérdések merülnek fel, melyeket nem kívánunk, tudunk vizsgálni, mert nem célunk ezek kutatása.⁵ Jelentheti azt is, hogy vizsgálódásunk során, a hipotéziseink megválaszolását követően további kutatási tevékenységet, terveket vázolunk fel, új irányt is adva elemzésünknek.⁶ Végül jelentheti azt is, hogy egy konkrét probléma megoldására konkrét cselekvést ajánlunk.

A fentebb ismertetett három cél gyakran együtt jár, vagyis nemcsak leírunk egy adott eseményt, hanem vizsgáljuk bekövetkeztének okát és azt is, amennyiben vitás kérdésről van szó, hogyan oldható meg az adott probléma.

2.1.4. Előzetes kutatás: kutatási tevékenységünkre hatással van még **az előzetes kutatás (4)** is, ami szintén a célok közé tartozik. Ekkor megismerkedünk **a témához kötődő fogalmakkal, elméletekkel, szerzőkkel, a vitás részterületekkel, a nyitott kérdésekkel.**⁷ Bár a hallgatók ritkán vállalkoznak erre, azért célszerű rászánniuk magukat, mert az előzetes kutatás segítségével még időben rájöhetnek arra, **valóban érdekl-e őket a kiválasztott téma**, vagy inkább az eredeti szándékot elvetve, más téma vizsgálatára vállalkoznak.

2.1.5.: Gyakorlás: célunk lehet **a kutatási módszerek gyakorlása (5)** is. Ebben az esetben nem végzünk tényleges kutatást, hanem szó szerint **gyakoroljuk** az elméletben már megismert módszereket: **kérdőívet állítunk össze**, elkészítjük **egy félig strukturált interjú vázlatát**, vagy **próbatanulmányt** írunk.⁸

⁵ Ugyanakkor ezeket célszerű leírni dolgozatunkban.

⁶ Erre konkrét példát majd L. 9-10. olvasóleckék.

⁷ Az előzetes kutatás valójában azt jelenti, hogy a témához kapcsolódóan nagyon sokat olvasunk, szakirodalmat.

⁸ MAJOROS 2004, 17-18. pp.

2.2. Emberi tudás:

A téma kiválasztását befolyásoló tényezők közül fontos még megemlíteni a „**morális, erkölcsi**” elemet is, vagyis azt, **kutatási tevékenységünkkel milyen formában járulunk hozzá az emberi tudáshoz.** (IV.) Ennek két fő változatát különböztethetjük meg:

2.2.1. Tisztán elméleti kutatás: **a témához kapcsolódó elméletek, fogalmak, szakmai viták áttekintése történik.** Ebben az esetben általában **leíró jellegű dolgozat** születik. A tisztán elméleti kutatás esetében gondot okozhat a fentebb már ismertetett „lerágott csont” esete.

2.2.2. Alkalmazott kutatás: ebben a változatban **egyedül** legtisztábban **a leírás, a magyarázat és a javaslat-tétel.** Ekkor nemcsak leírunk bizonyos folyamatokat, hanem megpróbáljuk feltárni az ok-okozati összefüggéseket, esetleg (inkább szakdolgozatoknál) érvelünk a létező elméletek és gyakorlatok ellen, illetve mellett.⁹

Kutatási tevékenységünk során előre megtervezett, tudatos, szándékos és rendszerezett megfigyelést végzünk. Erre azért van szükség, mert a tudományos megismerés esetében három fő előírásnak teljesülnie kell:

1. Objektivitás: **tárgyilagosságot** jelent, mely **az empirikus (tapasztalati) adatok kezelésében** és az **elméletek megfogalmazásában** értéksemlegességet jelent. Ezt a tényezőt erősíti a kutató szubjektumára gyakorolt önreflexiója és a tudományos a tudományos nyilvánosság.

2. Empirikus alátámasztottság: az **elméleteknek összhangban** kell állniuk a megfigyelt, ill. megfigyelhető tényekkel, a **gyűjtött vagy generált adatok**kal, információkkal.

3. A racionalitás követelménye: mindig következetes és **logikus okfejtés**re van szükség az empiriával gyűjtött (esetleg generált) adatok és az elméletek között.¹⁰

A tudományos elméletet és az empiriát **két módszerrel** kapcsolhatjuk össze:

1. Dedukció –kiindulópontunk egy elmélet. **Hipotéziseket** fogalmazunk meg, melyeket igyekszünk a **gyakorlatban megfigyelni.** Ezt követően a megfigyelésünk alapján vagy **elvetjük, vagy megtartjuk** hipotézisünket. Így **általános felől haladunk az egyedi felé.**¹¹

⁹ MAJOROS 2004, 20-21. pp.

¹⁰ SZTÁRAYNÉ KÉZDY ÉVA: *Kutatásmódszertan és prezentációkészítés. 1. rész: Bevezetés a tudományos elemzésbe* TÁMOP-4.1.2.A/1-11/1-2011-0091 „INFORMÁCIÓ - TUDÁS – ÉRVÉNYESÜLÉS

¹¹ SZTÁRAYNÉ KÉZDY u. o.

2. Indukció – ebben a modellben először megfigyeléseket teszünk. Próbálunk a összefüggéseket keresni, majd elméletet alkotni a levont következtetésekből. Az egyes felől haladunk az általános felé.¹²

Kutatási tevékenységünkör, bármelyik logikai módszert is választjuk, egy empirikus kört „írunk le”. Egyrészt nem elégszünk meg a deduktív elméleti rendszerrel, mivel azt egybevetjük az empirikus adatokkal. Másrészt tisztán induktív modellt sem alkalmazunk, mivel megfigyelésünk mindig elméletvezérelt lesz. **A két modell tehát kölcsönösen hat** egymásra, egymásba érve, részben egymást átfedve hatnak kutatásunkra.¹³

Ellenőrző kérdések:

1. Melyik a harmadik tényező, amely befolyásolja kutatási tevékenységünket?
2. Mi jellemzi a leírást, a magyarázatot és a javaslatot?
3. Mit jelent a „morális erkölcsi” elem?
4. Mit csinálunk előzetes kutatásnál és gyakorlásnál?
5. A tudományos megismerés esetében mi a három legfőbb kritérium?
6. Hogyan tudjuk összekapcsolni az elméletet és az empiriát?

¹² SZTÁRAYNÉ KÉZDY u. o.

¹³ SZTÁRAYNÉ KÉZDY u. o.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE